

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
 . . . 36 франків
на пів року 8 рублів
 . . . 18 франків
Поодинокі числа по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсманна.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Потреби нового регуляміну в раді державній.

(X) Нераз вже вказували ми на потребу нового регуляміну в раді державній, нераз підношено сю справу в самій палаті і в дневникарстві, а події останних пяти літ аж надто оправдали сю потребу. Тепер на ново підняв сю справу, скоро лише почала ся бюджетова розправа, др. Бернрайтер. Се стає певним доказом, що палата ще не втратила зовсім почуття свого обовязку і бажає обезпечити своє естнованє. Перший речник в бюджетовій розправі, парламентарист старої ще, поважної школи др. Греґр подав правдиву оцінку вартости сеї ради державної, але хоч як мала єї вартість, всеж таки поважнійші єї сторонництва не хотять брати на себе одвічальности, що би і сей предмет, який він є маловажний, знищити. Але длячого як-раз з самим починаєм бюджетової розправи відозвав ся оклик за уложенєм нового регуляміну і то з німецької сторони? Се легко зрозуміти, бо др. Греґр поставив німецькі сторонництва перед зеркалом, в яким они себе побачили в належнім світлі. Вжеж ніхто не заперечить, що як-раз німецькі сторонництва, передовсім всенімці і християнські соціяли а побіч них соціял демократи внесли нечуваний доси і небувалий корчемний спосіб лайки і галабурди, які так обнизили позем парламентаризму. Вжеж не «менше» варті славянські послы, але тамті сили визначили ся. Поклик д-ра Бернрайтера за новим регуляміном стає лише доказом, як се поважнійшим німецьким сторонництвам тепер соромно (хоч був час, що навіть такі парламентаристи як др. Менґер і др. Рус виступали з дитячими трубками), що як-раз сі менше варті славянські послы стоять за приличностю і повагою в парламенті. Недавня розправа над інтерпеляцією антисемітів в справі Любмаєра показала наново наглість нового регуляміну, а галабурда, викликана Шенером і єго товаришами підчас бесіди п. Гагенгофера ще більше се потвердила. Всі отже відчувають се, що нема пильнійшої справи, як новий регулямін для ради державної. Однак се вельми трудна і дражлива справа і бажану д-ром Бернрайтером згоду, добровільне порозумінє всіх сторонництв на виданє нового регуляміну можна буде хибна тоді осягнути, коли ся справа буде обмежена на найважнійшу область, себ-то удержанє парламентарної приличности.

Майже всі признають також, що й поступованє з внесенями і предлогами, надуживанє наглих внесень і все подібнє, що уможливило обструкцію, вимагає певної зміни регуляміну, однак ніяке сторонництво не хоче приложити рук до усунєня сих точок, поки в державі не буде усунєна національна суперечка. Длятого національні сторонництва не хотять позбутися оружя, яке їм може в даній хвилі придати ся для оборони своїх прав і для відпору насилья другого сторонництва. Тих важних змін сама рада державна де переведе і не

треба замановати ся пустими надїями на се. Але є се пекучою справою, що би відняти спроможність галабурдникам виправляти гірші як корчемні сварні і лайки, обнизувати повагу парламенту. В тім напрямі дала би ся перевести зміна регуляміну і не стрітила би великих труднощій. Вправді найдуть ся і такі послы, що схотять боронити свого права до лайки противника, але всеж таки найде ся дві третини таких послів, що будуть встоювати за парламентарною приличностю. Повинен би отже хтось з тих послів поставити внесєнє, що би всякі провини проти приличности і обичайности, уживанє лайливих висловів або непарламентарних зворотів підпадали під нагани президента, а непослух унімення президента потягало би за собою кару виключеня і застанову дият на довший або короткий час. Против галабурд при виконаню такої кари може палата тим обезпечити ся, що на случай виключеня посла якогось засіданє могло би бути перерване пів години, а в тім часі можна би з підмогою вибраних для удержаня порядку послів видалити покараного. Кара виключеня або відобраня дият могла би бути ще заострена після французького взірця, що би се оповіщувано в окрузі виборчім посла роздїлненєм оповісток.

Поправа регуляміну в тім напрямі значно піднесла би повагу парламенту і улекшила правильну роботу.

Державна рада.

Засіданє зачало ся о год. 4. послудви. Відчитано внесеня та інтерпеляції. Між ними находить ся інтерпеляція пос. Барвінського і тов. до цілого кабінету в справі неузгляднюваня властями розпоряджень, які обовязують зглядом рускої мови та в справі обсаджуваня урядничих становіск в руских округах особами, що не уміють належнито рускої мови. Пос. Кубік інтерпелює президента кабінету в справі поступованя прускої жандармерії в Мисловицях з галицькими мандрівниками. Відтак приступлено до порядку дневного, с. є до дальшої

бюджетової розправи.

Пос. Ферячїц говорить про справу словінської гімназії в Цилєї і апелює до міродатних чинників, що би не примушувати Словінців до безпощадної, розпучної борби.

Онієля заняв слово президент міністрів др. Кербер і в обширній, основній бесіді обговорив парламентарну ситуацію, відносини до Угорщини і національну квестію. Докладнійший зміст сеї важної промови подаємо на ньшій місци.

По президенті міністрів промовляли еще пп. Тамбосі, Керн і Гавк, а потім перервано дискусію над бюджетом і приступлено до нарад над наглим внесенєм пос. Берґера, з домаганєм завішеня виборів до обрахункової палати в Лінцу з огляду на се, що підчас виборів зайшов факт нарушеня закона. Палата відкинула се внесенє і засіданє замкнуло. Слїдуюче нині о 11. год. рано.

Промова д-ра Кербера.

Президент міністрів др. Кербер, виголосив на вчерашнім засіданю знаменну промову, в я-

кій зараз на початку означив, що на виводи послів-бесідників, о скілько їх предметом були подрібні квестії, дадуть відповідь другі міністри в подрібній розправі, а він хоче держати ся в рамках загальної дискусії.

Бесідник звертає ся наперед до справ політичної адміністрації. Жертви в грошах і часі — мовив др. Кербер — які в недалекій будучині будуть доконечними, оправдують подекуди піднесені жаданя в предметі полєкші праці і запевненя нових жерел доходів. Але се знов буде вимагати наложеня нових тягарів на дуже обтяженого контрибуєнта. Тому правительство думає завести реформи що-до основного упрощєня адміністраційної маїнуляції та устного поступованя в низших інстанціях. Є се доперва помисл, якого докладне розслїдженє і евентуальнє введєнє в житє буде можливе, коли правительство при помочи вис. палати увільнить ся від всяких політичних і економічних клопотів, які тепер зуживають єго всі сили. Треба лишень бодай рік попрацювати в адміністрації, що би переконатися, як дуже національні справи утруднюють і спинюють адміністрацію державну і автономічну.

Переходячи відтак до справ, порушених в дискусії др. Кербер означає, що ситуацію опанували тепер три великі політичні проблеми: парламентарна квестія, відносини до країв угорської корони і національна справа. Послїдною промовою президента міністрів займала ся дуже живо так загальна опінія в прасі і на всяких зборах, як і палата послів, де бесідники кілька разів повертали до сєго предмету. Одні казали, що бесідник грозив, другі, що остерігав парламент, а треті, що заповів замаху стану. Всі ті виводи були невірні, бо правительство не пристойть остерігати таке тіло як парламент. Так само не було цілпо д-ра Кербера грозити, бо правительство, сьвідомє цілі не грозить, а ділає. Вкінци правительство не уповажнило нічим до твердженя, що думає про якесь зухвале нарушенє законів на користь якогось сторонництва чи правительствєнної системи. Наші відносини уложили ся ввагалі інакше, чим деінде і не так, аби-хто небудь міг відважити ся на таке сьмілє і небачнє підпринятє. У нас розходить ся лише о те, чи спаралізованє парламентарної діяльности має трєвати дальше на велику шкоду держави, аж до часу, коли яке чудо усуне перешкоди, чи в таким случаю держава має право шукати виходу. У нас парламент і правительство не стоять ворожо супроти себе, але прийшли у таке нещаснє відношенє, що є парламент, який нічо не робить і є правительство, яке мусить іти наперед. Держава мусить ся ратувати. А коли хто сей ратунок називає замахом стану, то з більшим правом можна се назвати відпертем замаху, сьвідомє, чи несьвідомє виміреного против держави. Я не остерігав — сказав др. Кербер — ані грозив, але вказав на копєчність, яка мусїла би наступити, колиб які подрібні, політичні інтереси ставлєно безоглядно повад інтерес, спільний всім сторонництвам, інтерес цілого населєня і цілої держави.

Кожда, навіть найменша держава, старась збільшати свої засоби, силу і повагу. Чи ж лише наша мала би оставати позаду за те, що через віки, серед найтруднійших відносин сповнювала з хвалою культурну місію в службі цивілізації і стала для богато народів прибіжнєм і огниском мирного спївжитя? Тож коли парламент

не дає достаточної охорони народам, ся держава має право кликати о поміч навіть проти парламенту. Се я сказав і нічого більше, ані менше. В руках сторонництв лежить не допустити до надзвичайних средств, іменно через те, що не будуть уживати против себе оружя, яке ранило державу.

Дехто, що правда, глядить з гори і думно на теперішнє правительство, але єму припало більше завданє до спорненя, чим неодному парламентарному кабинетови. Поки що не можна нічо більше сказати, як се, що ситуація починає роз'яснювати ся по трохи. Більше, чим правительство, може вдїяти палата, а народи монархії будуть їй вдячні, коли уживе свої всі сили для згідної і неструженої праці.

Відтак приступив президент міністрів до kwestії відносин обох половин монархії. Підставою угоди межі обома державами є закон з р. 1867., якого підвалини винні остати незрушеними. Таке становиско займає правительство в переговорах з Угорщиною і є переконанє про лояльність угорського правительства, яке рівнож стремить до ціли удержаня тісної звязи і цілості монархії. Економічно обі половини доповняють себе, тож продуценти повинні бути трактовані і тут і там на рівні, як чесні і щарі конкуренти, а не як чужинці. Обі половини держави мусять також думати про небезпечність, яка може злучити їх сили оружя або економічні. Що-до торговельних договорів, то їх поладженє зависить вчасти від відносин в інших державах, тому не можна ще тепер нічого рішучого сказати, крім запевненя, що правительство буде старало ся не переволікати їх та оточити як найбільшою старанністю. Так само і в цукровій справі радить тепер конференція в Брюсселі і від неї зависять важні рішеня в справі цукрового промислу, який правительство буде енергічно піднірати.

З черги говорив др. Кербер про національну справу.

Від віків Австрія виробила таку лучність між народами, які входять в її склад, що єї не зможе розірвати жадна вражда. Завистю і завзятам не розв'яже ся національних kwestій. Держава не може дати нічо більше, як рівну для всіх справедливість. Правительство хоче зовсім безсторонно і нестружено старати ся о

свобідне порозумінє межі обома народами і в тій цілі небавом мають наступити нові змаганя. Всякий мусить признати, що в борбі народи не мають тої сили, яку мали-б заключивши мир.

Що дотичить регуляміну палати, про яку згадувано в ході дискусії, бесідник вказує на престольну річ, що заповіла таку реформу з настанєм спокійних відносин. У відповідь на виводи пос. Лекера, який довірє до правительства зробив зависимим від его стараня о тісний контакт між народами а монархією і єї репрезентациєю, бесідник заявляє, що правительство за всігди старало ся о те. Вправді не уходить, а особливо міністри, втягати корону де дискусії, але туг на місци треба піднести, що нема жадного, лішого конституційного монарха, як наш цїсар. Мої панове! — кінчив др. Кербер — презес урядничого кабінету, який тепер до вас промовляє, за всігди независимі свої переконаня представляв перед престолом, а ще ніколи не вернув звітам здержаний в своїх намірах. Радите тепер перший раз від кількох літ над бюджетом. Відчуває се ціла палата, бо кождий чує вдоволенє з того. Тримайте ся, панове, сеї праці, щоби знов користувати ся правами, даними для добра держави.

Н О В И Н К И.

— **Календар.** В середу: гр.-кат. Мартиніяна; рим.-кат. Александра. — В четвер: гр.-кат. Авксентія; рим.-кат. Нестора.

— **3 Наукового Товариства ім. Шевченка.** Заїданє фільологічної секції Наукового Тов. ім. Шевченка буде дня 27. с. м. в четвер о год. 6. вечером з таким порядком: 1) Говір галицьких Лемків, реферат Ів. Верхратського. 2) Програма до збираня народних пісень і інших музикально-етнографічних матеріялів, реф. М. Павлик. 3) Доповненє до регуляміну секцій.

— **Вечерок в Тернополи** В суботу, дня 1. марця с. р. устроює Товариство «Боян» в Тернополи *вечерок з танцями* в комнатах «Рускої Бесіди». Початок точно о год. 8½ вечером. Окремих запрошенєв не висилає ся. Вступ від особи 2 К. Стрій для пань вечеркових. — *Комітет.*

— **Священника руского** не може дочекати ся руска оселя Антоніо Оліано (Агуа Амарелля) в Парані. Видно, в лиху годину випрокував так

Русинам дня 6 мая 1900. р. ке. Броїковскій з Ріо Неґро, котрий сказав на проповіді, що тамошні Русини, хоть є їх більше як 600 родин (т. є більше як 3.000 душ), а латинників лише 60 родин, мимо того не дістануть ніколи руского священника, бо такий є наказ з Риму (гл. «Руслан» ч. 157. з 1900. р. — допись Стефана Думи), ані не побудують собі рускої церкви. — Русини побудували там церков і резиденцію для священника вже давно, але священника не можуть дочекати ся. — Тепер вже — як ми чули, нема мабуть ніякої перешкоди з Риму в виїзді туди руских священників, хоть би й світських а навіть і жонатих, але за то нема вже здаєсь між *світскими* священниками охочих посвятити ся для бідних руских поселенців і їхати на «робінзонїяду», на таку екзотичну парохію. (Між оо. Василиянами є багато охотників на таких місіонарів). — А конче би треба туди бодай одного *світского* священника, бо оо. Василияни не можуть ще тепер основати монастиря ані на Агуа Амареллі ані на сусідній Люцені; їх за мало на се. — Там мусить осїсти світський священник, бодай на А. Амареллі і буде доїздити на Люцену, о кілька миль на полудни відси. — Церков на рускій оселі Люценській, що звєсь Іросема (перехрещена Русинами на «Гарасимову») має — як оповідає один очевидець — дуже гарне положенє. Побудована над малою річкою, і на приходскім «шакрі» є поставлений млин. Лип не милим є на Люцені сусідство Ботокудів, але від них найбільше загроженою є дальша руска лінія, що звєсь «Моєма». Агуа Амарелля зовсім безпечна від Ботокудів. Там сидів би священник зовсім безпечно.

До руского Комітету у Львові, що старєє ся о купно і висланє до Парани друкарні і учителів як також і священників, зголосило ся до сего часу кільканаїцятьох кандидатів на учителів, коби лиш були гроші для них на дорогу і відповідне удержанє для всіх там на місци... але священника *світского* охочого до виїзду на ту тяжку місію доси властиво нема ще ні одного. Місія се вправді дійсно не легка, вимагає правдивого посвяченя і чоловіка такого мусять не лучити ту відносину родині. — Там гараздів нема, нарід же бідний, але священники дасть з послїдного, щоби лиш мати свого душпастиря. Рівнож треба мати сильні нерви, щоби не піддавати ся там сильній тузі за рідним краєм, т. зв. *nostalgii* zu Heimweh, котра відбирає всяку енергію і нераз заводить чоловіка до гробу. — Треба туди чоловіка смілого, а до того щирого і повного посвяченя і не звязаного родиню. — Мабуть найде ся бодай один такий світський руский священник-місіонар.
Не-священник.

— **Загальне руске передвиборче віче** з нагоди

Розвій понятя електрону.

Відчит В. Кауфманна.

(За дозволом автора переклав др. В. Левяцкий).

Дорога, що веде до означеня скількості електричності, находячої ся в подинковім електроні, є дуже проста. Досить в тій цілі подїлити ту скількість електричності, якої уживаєм до електролітичного видїленя 1 см³ якого небудь одноатомового газу, через т. зв. число Loschmidt'a, с. є через число частинок газу, що находять ся в 1 см³. В виду неточности сего числа можемо подати лиш в приближеню, що подинковий електрон містить в собі менше більше одну десятиміліярдову (10⁻¹⁰) часть одиначи електростатичної¹). Вартість сего числа була би однак зовсім проблематична, наколи би не се, що ту саму вартість одержуємо через цілий ряд інших метод, вповні відмінних від висше поданої, а про які еще пізнійше будем говорити.

Сим способом доказано, що величини обсервовані дадуть ся погодити з заложенєм дрогаючих набоїв йонових, а рівночасно показали ся дві розправи, які електромагнетну теорію світла довели до виду будинку о викінчених формах. Одна з сих розправ походить від Гельмгольцта і посвяченя kwestії розціпленя барв в осередках, які світло абсорбують, друга, що єї автором є Г. А. Льорентц, иде значно дальше. Автор сей закладає, що в тілах прозорачних існують наладовані частинки, дрогаючі під впливом світла, і через се поборює трудности, котрі насували ся в виясненю переносеня сві-

тла в тілах, остаючих в руху, отже пр. аборації світла звїзд.

Теорія Льорентца лишає рівняня Maxwell'a для вільного етеру без зміни. Тїла материяльні впливають на явища світляні та електричні лиш наслідком рухомих набоїв, які мають, — в етері, що виповнює просторони поміж атомів, остає все без зміни. В противположеню до поглядів Maxwell'a стала діелектрична не є вже в теорії Льорентца понятєм основним: она стає ся понятєм вислїдним і є се очевидним, що на случай скорих дрогань тратить зовсім значинє з огляду на безвладність дрогаючих набоїв. То само -- з відповідними змінами — стосує ся до сталої магнетної.

В виду легкости, з якою теорія Льорентца пояснює явища розціпленя та аберації, доказ на єї виправданє був би з деякого згляду вже навіть злишний. Однак він й зїстав переведений.

В р. 1896. ученик Льорентца Zeeman відкрив явище, якого ще в р. 1862. надармо гядав Faraday.

Наколи світлячу пару, пр. поломінь соду, введемо в сильне поле магнетне, то лінії дуговини пари підлягають особливим змінам. Зміни ті, залежні від напрямку, в яким дивимо ся, основують ся переважно на подвоєню або потроєню ліній дуговини і можна їх вповні предвидїти на основі теорії Льорентца.

Явище Zeemann'a дало знов спромогу означеня безвладної маси, звязаної з дрогаючими набоями (н-рядами). Вислїд сего обчисленя був подекуди зовсім нечаяний: іменно показало ся, що дрогаючий електрон є все наряджений відємно, а за се додатний електрон є зовсім неподвижний; відношенє набою до маси вносить 17 мільонів одиначи електромагнетних на кождий грам. А що грам водня, або одна вартість грамова обнимає лиш 9650 одиначи електромагнетних, то звідси слїдує, що маса звязана з дрогаючим електроном творить менше-більше

одну двотисячну часть атому водня. Заложене, введене з початку tacite в теорію, що цілковитий йон, себ-то атом хемічний + набій електричний, підлягає дроганям, показало ся невїрно; скорше прийати треба, що набій в частинці, яка висилає світло, має свою власну рухливість, подїбно як в електролітичнім видїленю на електроді, вложеній в розтаір; масою, яка бере участь в явиску Zeemann'a, є отже маса самого електрона.

Сим робом придбали ми погляд, який згоджує ся майже зовсім з давною гіпотезою Вебера, но однак з тою основною ріжницею, що безпосереднє діланє на віддалене зїстало заступлене через діланє посереднє, яке переносить етер, а дальше, що тепер маємо дані чисельні про величини атомів електричних. Вкінци зазначити треба ще одну ріжницю в порівнаню з заложенєм Вебера. Вебер в своїх виводах теоретичних приписав, зовсім случайно, рухливість частинкам додатним. На основі теперішних наших понятя власність ту мають скорше частинки відємні. Показало ся, що в усяких явищах, де виступають електрони, а про які дальше буде бесїда, рухливий є всегда електрон відємний. Чому сю дивну односторонність треба приписати, чи удасть ся коли доказати істнованя свободних електронів додатних, чи противно може будемо приневолені заступити дуалістичну¹) теорію електричності унітарною (моністичною) — се є питання, яких рішенє лишити мусимо будучности.

Безпосередно по описанім що-їно розвою понятя про електрони в царині теорії світла наступив скоро подїбний розвій в царині електричности чистої.

¹) Одиначи електростатична набою є то скількість електричности, яка може дві кульочки з паперу о масі ¼ грама, завїшені на коконових ниточках, довгих на 1 м., розхилити від себе о 2 см. Одиначи електромагнетна є від електростатичної 30 мільярдів рази більша (примітка пер.).

¹) Після теорії дуалістичної є два роди електричности, додатна і відємна, після унітарної лиш один; збільшенє скількості електричности рівнає ся в теорії унітарній електричности додатній, зменшенє відємній. (Пер.).

міських виборів у Львові відбуло ся в неділю пополудни в сали «Народного Дому». Зібрало ся около шістдесяти сотки виборців усяких станів, головнож міщанства, промисловців, ремісників і т. д. Віче отворив радник Тит Ревакович, голова Руського виборчого комітету, і предложив на голову віча директора Нагірного. Секретарював п. Юл. Бачинський. Реферували п. Л. Цегельський і Осип Кузьмич. Реферати приняло віче дуже прихильно і по короткій дискусії ухвалило слідуєчі резолюції: 1) одобрює ся дотеперішню діяльність Руського виборчого комітету; 2) приймає ся предложену від комітету (через першого референта) комунальну (міську) програму Русинів міста Львова, під окликом якої веде ся виборча акція; 3) затверджує кандидатури: ш. Василя Нагірного, д-ра Костя Левицького, д-ра Ярослава Кулачковського, проф. Володомира Шухевича, д-ра Євгена Озаркевича, п. Михайла Павлишака (власт. реальності) і п. А. Добрянського (зенітн. урядника) з тим, що установлене дальших кандидатур полишає ся комітетови, — і 4) дає ся комітетови зглядно президії комітету повноважє до дальшого веденя виборчої акції, заклочуваня компромісів, ухвалюваня кандидатур і т. п. — На сім віче замкнено.

— «Австрія в слові і образі». Перед 17 роками бл. п. архикнязь Рудольф покликав був до життя під назвою «Oesterreich in Wort und Bild» величезну працю, котру доперва тепер доведено до кінця. З тої нагоди появило ся в Wiener Ztg. письмо, в котрім цісар підносить, що видане закінчено після пляну архикнязя Рудольфа, і дякує всім авторам, котрі своїми працями заповнили видане. З тої нагоди цісар породавав також ордери. Між співробітниками се-го великанського виданя були: Олександр Барвінський, др. Ем. Калужняк, Вас. Ключенко, о. Ал. Манастирський, бл. п. Ом. Огоновський і Ів. Верхратський.

— Добродійне заведенє. З Станиславова пишуть нам: В нашій місті заложено приют братів Альберта, завдяки заходам радника суду п. Максимовича, котрого недавно перенесено до Львова. П. Максимович пересвідчив ся підчас своєї судової практики, як то многі нелітні, опущені сироти, без всякої опіки і вихованя сходять часто на дорогу злочину, а засуд на кару арешту зовсім їх не поправляє і щоби сему зарадити, постарав ся о заснованє приюта, в яким бездомні сироти могли би охоронити ся від затраченя а навикнути до праці і життя морально-го. Рада міста відступила при ул. Каміньського в домі Швайковського 10 кімнат на приют, а чотирох братів Альберта, в своїх сірках, грубих сукманах, обявили сей приют під свою управу. До ся примістило ся в приюті більше як 100 осіб різного віку, від 12-літніх хлопців до старців, в більшій часті Русинів. Сей приют дає можливість парохіяльному духовенству впливати на того рода людей. Для них читає що неділі і свята Службу Божу один з парохіяльних священників, на переміну руский і латинський. Реколекційні науки відбувають ся також на переміну рускі і польскі. Послідній раз о. Е. Шмериковський мав кілька наук по руски. До сповіди упрощують братя, крім парохіяльного духовенства, також крилошан.

Приют братів Альберта, як згадано, складає ся з 10 кімнат. В кожній кімнаті стоять по обох сторонах ослони з деревляними підголовками на спанє — деякі мають ще сінники на ослонах, особливо для старців. В деяких кімнатах є ліжка зводжені в гору на день — є то полотна оправлені в рами. Здовж ліжок стоять лавки на річи. Приміщені убогі дістають денно 3 рази їду: на сніданок кмінькову зупу, на обід і на вечеру по одній страві теплої і хліб. Помешканя самих братів мають як найпростішу заставу. Приютники виробляють солом'яні плетінки для залізниць і иньших урядів.

— Фальшиві стемплі по І К появили ся у Львові. Нотар Квасницький предложив один такий стемпель поліції. Стемпель куплено в трафіції при ул. Боїмів. Підроблені стемплі легко пізнати по їх синій красці, яскравій як на правдивих стемплях.

— Вісти з американської Руси. Дві неділі тому відбув ся в Оліфанті, Па. мітинг парохіяльний. З справозданя показало ся, що в 1901. р. мала церков доходу 3061.34 доларів, розходу 1.578.37 доларів. Готових грошей в касі було з кінцем м. р. 2.329.80 доларів. На мітингу вибрано новий уряд.

До Фіш Рівер, в Канаді, запросили Русини на Богоявление о. Заклинського. Богослуженє і освяченє води на ріці Фіш Рівер відбуло ся торжественно при участі великого числа людей тутешних і Сифтонських. Другого дня відправив о. Заклинський Службу Божу, дав 11 шлюбів і окрестив много дітей.

— Розрухи студентів в Росії. В наслідок демонстрацій в Київї появило ся у всіх дневниках на передовім місци отсе урядове оголошенє: «Київский, подільский і волынский генерал-губернатор і командант війск київского воєнного округа, генерал-ад'ютант Драгоміров, остерігає мешканців міста Київа, аби не здержувати ся підчас переходу або переїзду на тих місцях в

місті, де можна надіяти ся непорядку і уличних демонстрацій, бо будучи на улиці, для звичайної цікавості, можуть попасти в лихо підчас робленя порядку при помочи оружної сили, а придержані в товпі, хотяби навіть не брали чинної участі в демонстрації, то на основі обовязуючих законів з дня 9. марца м. р. підпадуть в адміністраційній дорозі карі арешту до трех місяців або гривні в висоті 500 рублів». — Се оголошенє появило ся в дневниках і на мурах міста дня 18 н. ст. отже по остатних демонстраціях.

— Непедагогічний спосіб. В Ростові над Доном ставала перед судом учителька Русельчикова, Грузинка, за те, що одній зі своїх учениць відтяла косу за непослух і лїнївство. Учителку обжалували родичі дівчини. Суд увільнив обжалувану, але шкільні власти перенесли її з жіночої школи до мужескої.

— Загальне ополченє на пробу. В Варшаві се-го року — як доносять оголошеня, розліплені на мурах міста — відбуде ся на пробу мобілізація війск. Коли утворять ся всі команди, відбуде ся перегляд війска, почім всі резервісти розійдуть ся домів.

— Ріжноязичне місто. Мабуть ніодно місто в Америці не числить так багато чужинців, як Новий Йорк. Живє в ньому, як виказує нова перепись, 397 тисяч Німців, 365 тис. Англіїців і Ірландців, 247 тис. Славянів, т. є Русинів, Польків, Словаків, Чехів і пр., 161 тис. романських народів (Французів, Італійців і Іспанців), 40 тис. Шведів і Норвегійців, 8 тис. Швайцарців, 1 тис. Греків, 8 тис. Азятів (Китайців, Арабів, Турків і пр.) і 21 тис. Канадійців і т. д. Замітне є ту велике число Славян, котрі поведені на дорогу прозьвіти, згоди і організації, могли би вибороти собі чимало хісна, бо становили би при всяких виборах могутчу армію.

— Величезний пожар случив ся передвчєра в Нью Йорку, саме перед приїздом пруського цісарского гостя. В 34. дільниці вибухнув грізний огонь в війсковім магазині, де наступив страшний вибух великої скількості нагромаджених набоїв. Пожар переніс ся на доокресні доми і на готель «Парк Авені», величезний, новітний будинок. Богато осіб вискакувало вікнами та при тім віднесли скалчєня, богато згинуло в огни та під звалищами. Адмірал Міллер смертельно ранений. Готелева вежа і головний мур звалили ся. До тепер не відомє докладне число жертв. Сконстатовано смерть 15 осіб і коло 50 случаїв тяжких скалчєнь. Поліція опорожнила сусідні доми, а їх мешканців перенесли ся до стайнів. Доперва коло 9. год. рано альокалізовано пожар.

— Буйна уява. Англіїський інженер Генрих Венет виїхав на днях до Америки з готовим проектом безпосередного получєня залізничного Сибіру зі Сполучєними Державами. Залізниця мала би вести через півостров Чукчів, Кльондике і Канаду. Через пролив Берінга — широкий на 40 верстов — окремі пароходи перевозили би особові вагони.

— Дрібні вісти. Громадєка рада в Законанім в Татрах ухвалила старати ся о заснованє реальної школи. — В Городку застрілив ся оноді Еміль Бельке, асистент залізниць, задля невилічимої недуги

Наука, штука, література.

— «Учитель», ч. 4. з дня 20. с. м. Зміст: *Василь Рагальский*: Генеза іспитів. — *І. Косак*: О значіню гіпнотизму в педагогії. — Психологічна підстава науки. — Опіка над бідною молодіжню. — Учителські семінарії в бюджетовій комісії. — Загальні збори товариства «Шкільна Поміч» у Львові. — Децо із статистики.

— «Дзвінок», ч. 4. з 20. лютого 1902. Зміст: Тарас Шевченко (з тремя портретами). — В пам'ять Кобзарєви. — Павло Полуботок, мученик за волю України (з портретом). — Зворушенє море, іграшка товариска. — Загадки. — Переписка Редакції.

В «Літературно-науковій Бібліотеці» накладом «Видавничої Спілки» вийшли отсе дальші випуски:

Ч. 19. *Іван Франко*: Шевченко героєм польської революційної легенди. (По конфіскації). У Львові 1901. З друкарні Наукового Товариства імені Шевченка, під зарядом К. Беднарського. Стор. 72+VI, 16°. Ціна 40 сот.

Ч. 20. *Віктор Гіго*: Кльод Ге. Переклав Е. Тимченко. Стор. 42, 16°. Ціна 25 сот.

Ч. 21. *Е. Еган*: Економічне положенє руських селян в Угорщині. Стор. 40, 16°. Ціна 25 сот.

Ч. 22. *Панас Мирний*: Лихий попутав. Оповіданє. Стор. 63, 16°. Ціна 40 сот.

Ч. 23. *Андрю Діксон Уайт*: Розвій географічний поглядів. Із англійського переклав др. Іван Франко. Стор. 52, 16°. Ціна 30 сот.

Ч. 24. *Украдене щастє* драма з сільского життя в 5 діях, *Івана Франка*. Друге виданє. Стор. 117, 16°. Ціна 50 сот.

Усі виданя «Видавничої Спілки» можна дістати також в отсих книгарнях: у Львові: Книгарня Наук. Товариства і Ставропільська книгарня; в Станиславові: Книгарня Вайденфельда і брата; в Коломиї: Книгарня М. Жиборського; в Снятині: Книгарня Погорілеца; в Самборі: Книгарня Герціга Візенберга.

Вісти господарські, промислові і торговельні.

— «Народний Дім в Мосгисках», товариство з обмеженою порукою, вписав окр. суд в Перемишлі в реєстр товариств заробково-господарських. Цілію товариства є піднесенє зарібку і господарства членів через: 1) закупно і продаж недвижимостей, будованє домів і посередництво в справах; 2) уряджуванє і веденє у власнім заряді і на власний рахунок: а) готелів, заїздних домів, гостинниць, реставрацій, шинків, каварень і т. п.; б) магазинів (сцинів) збіжа, насін'я і иньших землеплодів; 3) посередництво в підприємствах (під 2) наведених; 4) заніманє ся торговлею, доставою і посередництвом в тихже; 5) приніманє грошей до обороту за опроцентуванєм; 6) уділюванє позичок. — До Дирекції зглядно до Заряду товариства належать: др. Стан. Полянський, п. Захар Скварко і о. Лев Левицький; їх заступники: о. Стеф. Кмицикевич, о. Йосиф Круликівський і селянин Стефан Брицький. До Ради надзиваючої вибрані: о. Мих. Ольшанський декан мостиский, о. Григорій Лев декан судово-вишєньский, др. Ром. Ковшевич судія, др. Коир. Кош лікар, о. Теоф. Глушкевич з Малнова і о. Климентій Хотинєцький з Черняви, а заступниками членів Ради вибрані: Никола Буньо сел. з Старяви і Дмитро Пристацький сел. з Радєнич.

— *Нафта в Баку*. Послідній рік був критичним для властителів копальнів нафти в Баку. Надмірна продукція нафти, яку з конечности треба було збирати в резервоарах, причинила ся до знижки її ціни на європейских торгах. З другого боку конкуренція нафтярів зросла сильно, бо кожний рад був позбути ся нагромаджених запасів, аби зробити місце для ново продукуваних засобів нафти. До того ще вивіз нафти став утруднений на залізницях задля піднесеня тарифи. Аби сему зарадити, дрібні нафтярі задумують творити синдикати, аби спільним накладом будувати нафтові збірники і улегшити вивіз нафти поза границі Росії та аби протівділати конкуренції двох великих фірм в Баку, що продукують 30% нафти.

Телеграми.

Триєст, 25. лютого. Поспіншний поїзд, яким архикнязь Кароль Стефан вертав вчєра з Триєсту до Відня, мало-що не уляг катастрофі. Іменно, коло стації Ст. Петер залізничий будник замітив, що шини не держать ся порогів, бо хтось повитягав гаки. Ще в сам час повело ся здержати поїзд і оминути нещастя.

Відєнь, 25. лютого. Wiener Ztg. оголосила санкціонований закон о контингенті рекрутів на 1902. рік.

Петербург, 25. лютого. Стан здоровля Толстого поліпшив ся.

Білгород, 25. лютого. В королівській палаті відбув ся обід в честь чорногорского міністра заграничних справ, Вуковича.

Поетичний зільник.

А. МІЦКЕВИЧ.

Романтичність.

— Слухай дівчино!
Вона не слуха.
— То місточко, біла днина —
Нема при тобі живого духа!
Що так вколо себе ловиш,
Кого кличеш, з ким так мовиш?
Вона не слуха.

То як мертва опока
Не зверне навіть ока —
То знов очима стріляє —
Слезами заллєть ся
І наче ловить кого, тримає,
То плаче — то смієть ся.

— Ти то тут вночі? Ти мій миленький?
Ах, і по смерті я люблю!
Все тут приходить -- та тихенько --
Бо крок твій мачуху збудить.

Але най чує! Так деж ти? Пробі -- !
Милій мій в гробі!
Чи ти умер вже? Я так ся бою...
Та як боять ся кохання?
Сеж ти! Лиця, очи твої,
Твоє біле убрання!

І сам ти білий як хуста...
Зимний -- як зимні долоні --
Тут положи їх на моїм лоні
Злучім наші любії уста!

Ах, як там зимно у темнім гробі!
Умер ти, так, -- два літа...
Возьми мя, я вмру при тобі
Не терплю сего світа!

Зле тут мені в сьому тлумі
Сьміють ся, як я плачу,
Я мовлю та не в їх се умі,
Виджу, люди не бачуть.

Та в день прийди лиш, заки ще засну!
Так ні, в руці тебе тримаю, --
Куди ідеш, куди втікаєш?
Ще вчасно так, ще вчасно...

Мій Боже, півні! І зоря красна
Вже блима в наше віконце.

Ах, деж ти, Ясю, стань моє сонце,
На віки я нещасна.

Мак бідна з любком своїм пестить ся
Кричить за ним, гонить і пада.
На крик сей страшливий з всіх сторін
[валить ся,
Збігаєсь люду громада.

— Молитву мовте! Його тут душа є
Хоч вмер він тому два літа!
Так люд говорить. -- Він і з того світа
Карусю свою кохає!

І я се чую, і я так творю --
Плачу -- молитву говорю.
— Слухай дівчино! Дурні се лиш мари! --
Втім старець з тлуму озвав ся.
— Я-б бачив предсі крізь окуляри --
Тай з відкиб він тут лиш узав ся?

Сі духи п'яна громада виводить,
В безмірній своїй глупоті!
Сеж божевільна ходить та заводить --
Як вірить тій сліпоті?

— Йї серце так мовить, йому одвічаю
Люд вірить все глибоко.
Чутє-ж і віра більшу силу має
Як шкло мудрців і око.

Мертві твої правди, для люду чужії --
Хоч знай ти й лад світа усього.

Ти правд тих не знаєш, що в люду душі є:
«Вглянь в серце і -- віруй у його!»

Остан. Луцький.

Після весни.

Гей, перецвів зелений май
Як сон весна злетіла,
Де цвили рожі і розмай,
Верства снігу там біла...

Не підем мила в тихий гай
Зима і груди вповила
Усох розмай, замерз ручай
І буря сніг побіла.

Стефан Чарнецький.

Прощання.

Тямиш ту чорну ніч?... На небі погасали
Жалібні звізди -- немов мертві сьвітила
Сніг люто в очи бив, вихура дико вила,
Тіло раз-в-раз дрожі морозу прошибали.

Тямиш той жаль німий?... глибоке зітханье,
Що як могильний звук з нічних летіло глуш,
І стон придавлений з глубин бездонних душ
І камінну руку -- простерту на розстанье?...

Стефан Чарнецький.

НАКЛАД А. ХОЙНАЦКОГО.

Лев Лопатинський.

Перед і за кулісами

та другі оповіданя.

Ціна 1 к.

Зміст: *Перед і за кулісами*. -- Будини 417.
-- Ягоди. -- Атак серця. -- Збиток
-- Акторське щастє.

Набути можна в Станіславській книгарні.

„ТОВАРИШ“ ілюстрований календар на 1902 рік.

Ціна 1 кор. без пересилки поштової; з пересилкою о 10 сот. більше.

Замовляти у Сеня Горюка у Львові, площа Домбровського ч 1.

„ТОВАРИША“ можна набувати також у всіх Філіях „Народної Торговлі“.

Розклад поїздів залізничних обов'язуючий від 1-го мая 1901.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейського).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.			посп.	особ.		
приходить о годині				відходить о годині			
	6:10	з	Кракова, Берлина, Варшави, Відня	1:55	до	Станіславова, Підвисокого, Потупор	
	6:20	з	Чернівців (Іцкан, Гал. аду), Гусятина	2:08	до	Підволочиск (Київа), Бродів дв. головний	
	6:46	з	Брухович, шод. від 16. мая до 15. вер. вк.		6:43	до	Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава
	7:45	з	Янова		6:35	до	Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава
	7:40	з	Тернополя, Бродів на дв. Підзамче	8:30	8:40	до	Кракова (Відня, Варшави), Берлина
	8:00		на дв. головний	2:55	9:00	до	Сельсого, до Лавочного (Л. вип. до 15. вер.
	8:10	з	Лавочного (Пешту) Калуща, Сянока		9:15	до	Янова
	8:15	з	Сокаля, Рави рускої		9:25	до	Підволочиск, Бродів, Гусятина дв. Підз.
1:35	8:50	з	Кракова, Відня, Варшави, Пешту, Берлина		9:42	до	Підволочиск, Бродів, Гусятина дв. Підз.
	11:45	з	Рашова, Любачова, Самбора		10:20	до	Сокаля, Белзці, Рави рускої і Любачова
	11:55	зі	Станіславова (Керемезе, Потупор)	2:40	10:25	до	Чернівців
	12:55	з	Янова		1:25	до	Янова від 1. мая до 15. вересня в неділі і сьвята
	1:10	зі	Скольного, Калуща, Хирова а в Лавочного		2:15	до	Брухович від 16. мая до 18. вересня в неділі і сьвята
	3:14	з	Брухович (16. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)		3:05	до	Стрия, Скольного від 1. мая до 30. вер.
	4:40	зі	Самбора, Борислава, Стрия		3:15	до	Янова щоденно від 16. мая до 30. вер.
2:20	5:11	з	Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.		3:26	до	Брухович шод. від 16. мая до 15. вер.
2:35	5:35		на дв. голов.		3:30	до	Рашова, Хирова, Любачова
	5:50	з	Кракова		Ніч		
1:45	5:40	з	Чернівців, Іцкан	12:45	6:10	до	Станіславова
	6:00	з	Сокаля, Белзці і Любачова		6:20	до	Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
					6:20	до	Гусятин від 1. мая до 15. вер. т. в дні б.
						з	від 16. вер. до 30. цвіт. 1902 щоденно
					6:35	до	Лавочного (Пешту) Калуща, Хирова
					7:10	до	Тернополя, Бродів дворець головний
					7:32	до	дворець Підзамче
					7:25	до	Сокаля і Рави рускої
					7:52	до	Брухович (13. мая до 16. вер. в нед. і сьв.)
					8:30	до	Янова від 1. мая до 15. вересня
					10:30	до	Чернівців і Іцкан
					11:00	до	Кракова, Відня, Варшави
					11:10	до	Підволочиск, Бродів дв. головний
					11:32	до	дв. Підзамче
					4:15	до	Кракова, Відня, Берлина, Самбора
					4:45	до	Брухович від 16. мая до 15. вер. шод.

ЗАМІТКА: П'ять нічна часлять ся від 6 годки вечером до 5 години 59 минут рано.

Час середно-європейський ривить ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейського -- 12 год. 36 мін. часу львівського. -- В місті видають білети їзди: Звичайні білети агенція часописий Ст. І. Соловського в пасажи Гавсманя ч. 9. від 7. год. рано до 8. вечером, а білети звичайні і всілякі інші, тарифи, їзди строєві провідників, розгляди їзди і т. п. бюро інформаційне п. к. веліниць державних (ул. Красних ч. 5. в подвір'ю, сходи П. двері ч. 52.) в урядових годинах (8--3 а в сьвята 9--12).

COLOSSEUM Ernesta Thorna.

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонішна
Небувала, сензаційна програма!

від 15. до 28. лютого 1902.

При співучасті військової музики 24. п. п.

1) Увертура і кінематограф. 2) Велика песня пантоміна В. Іманса п. з. «Пригода на ловах», в якій беруть участь 1 пані, 2 пани і 9 гарних расових спів. 3) **La i Do**, парискі сьпіваки уличні. 4) Дружина **Shilly**, еволюції єгипетських крокодиль. 5) **Eva Haller**, найзнаменитіша данська субретка. 6) **Brandini Trio**, феномональні акробати. 7) **Les Pontés**, гарний терцет трансформаційний. 8) **The Niagara's**, подорож на телеграфічній дроті. 9) **Les trois Denusé**, комічні віртуози. -- 10) Американський біоскоп, нова серія образів.

Що дня о 8. год. вечером велике представлєне. В неділю і сьвята два представлєня. Що п'ятниці **High-Life** представлєне. Білети вчаснійше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Дешевим і гарним дарунком

при всяких нагодах,

яко гарна прикраса комнат і

Картини: Верещагіна, Шевченко в домініві і Сластьона, Шевченкова могила.

Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ з пересилкою за 1 кор. 60 сот.

Вже вийшов

Альманах руско-українських богословів.

Прехороше виданє на веліновім папері стоїть лише 3 корон.

Чистий зиск призначений на заповоговий фонд академіків.

Замовлєня приймає п. З. Сушко, Львів, Ринок ч. 10. П. п. і друкарня п. Вл. Шийковського, Львів, Коперника ч. 5. -- Також книгарня Тов. Наук. ім. Шевченка, Львів, Чарнецького ч. 26.

МУРОВАНІЙ ДІМ

з офіцинами, садом і огородом
в БЕРЕЖАНАХ (ч. 4. побіч ставу)

продам сейчас за 4.000 зр.

Зголошеня приймає Редакція „Руслана“.